

Poezia Lumina scrisa de Lucian Blaga

Correspondenta poetului atesta ca textul acesta a avut o prima varianta inca din 1917. E una dintre poeziile trimise Corneliiei. George Gana (Opera literara a lui Lucian Blaga) observa ca exista surse generoase ale poeziei: Biblia, Upanisadele, si mentioneaza interpretarea simbolului luminii in filosofia indiana in prezentarea lui Mircea Eliade (Istoria credintelor si ideilor religioase): "Lumina este imaginea prin excelenta atat a lui atman, cat si a lui Brahman. Este vorba, desigur, de o traditie veche, deoarece, din timpurile vedice, Soarele si Lumina sunt considerate epifanii ale Fiintei, ale Spiritului, nemuririi si procreatiei".

Poezia s-a pastrat in doua manuscrise si a fost publicata in "Glasul Bucovinei" din 23 ianuarie 1919, apoi in "Patria", 20 aprilie 1919 (suplimentul "Patria literara"). Data coincide cu aceea a aparitiei volumului Poemele luminii, in care s-a incadrat de atunci.

Volumul trimite chiar la titlul acestui text socotit de poet reprezentativ. Poemele luminii au avut o gestatie de aproximativ un an. Le-a stat la origine tema iubirii, dar au extins spatiul poetic pana dincolo de aceasta tema.

Dintre poemele volumului, Lumina a fost conceput primul, chiar daca pozitia in volum e secunda. Daca tema este aici iubirea, asocierea iubita -invadare a luminii vine sa construiasca o metafora. Iubirea genereaza miscarea cosmica si gravitatiea, ca lege a rotirii universale, capata inteles in determinarea acestui sentiment al fiintarii sub regimul dependentei elementelor. Timp si spatiu stau in "cercul" generativ al iubirii, dar lumina le preceda.

Metafora cosmogonica si asimilarea iubitei puritatii luminii sunt doua dintre sensurile ordonatoare ale poeziei. De fapt, e vorba despre o proiectie cosmica a sentimentului sublim al iubirii, despre o spiritualizare a acestuia. Lumina e sugestie pentru absorbtia spre absolut a fiintei atinse de eros, dar si atractie intru fiinta.

Lumina anticipeaza sensurile majore ale poeziei de iubire din primul volum. Orizontul privirii e cel care delimiteaza spatiul iubirii. Eul liric blagian se defineste in functie de acest orizont. Poezia construiesc un mit ce restaureaza identitatea paradisiaca a fiintei. E o recuperare sinonima regresiei catre "situatii mitologice si sublime, cum este bunaoara aceea a fructului oprit sau a glasurilor divine si demonice prin frunzisul de rai" (L. Blaga), dar si catre puterea regeneratoare a erosului, caci el "reactualizeaza timpul si spatiul mitic" (I. Pop, op. cit.).

Eul stihial din Poemele luminii traieste explozia de lumina ca revelatie venind si reintorcandu-se in iubire. Prezenta iubitei inseamna iluminare si reiterare a inceputului, ca si cum universul ar renaste sub semnul luminii: "Lumina ce-o simt / navalindu-mi in piept cand te vad / oare nu e un strop din lumina / creata in ziua dintai, / din lumina aceea-nsetata adanc de viata?".

Odata asezata in mit, iubirea e transfigurata apoi ca imagine cosmogonica ce sintetizeaza tocmai puterea generatoare si regeneratoare a luminii in pre-cosmos: "Nimicul zace-n agonie...", si-n acest neant lumina se iveau spontan, sub vointa lui Brahman - Nepatrunsul.

Stihial e acest inceput - "O mare si-un vifor nebun de lumina" se nasc si, intemeiere completa,

lumea se ispiteste sa fie, atrasa in viata, cum ar fi spus Eminescu, de "un dor nemarginit": "o sete era de pacate, de doruri, de-avanturi, de patimi, / o sete de lume si soare".

Revelatia iluminarii in preajma iubitei e traita cu bucuria de a fi salvat, de fi recuperat esenta lumii paradisiace. Iubirea este, asadar, un centru generator de ordine si sens. Ontologicul valoreaza aici mai mult decat miscarea: substantivul are pondere mai mare; numai cuvantul-titlu se repeta de opt ori pe parcursul celor cinci unitati strofice. E un poem a carui pozitie in volum are o semnificatie anume: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii situa in opozitie lumina mea si lumina altora, adancirea misterului si cunoasterea rationala. Al doilea poem al ciclului e unul de iubire, dar simbolurile, metafora fac din iubire un sentiment totalizant, un centru al Cosmosului. Ideea centrarii universale a materiei si miscarii a servit si poeziei contemporane, in reprezentari precum Leuaica tanara, iubirea de Nichita Stanescu.